

Detta pass går igenom feministisk sakpolitik att lyfta på debatter och bokbord under valrörelsen 2026. Syftet är att få bredare kunskap om vilka krav som Ung Vänster driver och vad reformerna innebär.

Upplägg

- Inledning
- Feministiskt perspektiv på valkampanjen 2026
- Reformer för makten över kvinnors kroppar
- Reformer för makten över kvinnors arbete

Inledning

Feministiska reformer är sådana reformer som flyttar makt från män till kvinnor och/eller ger kvinnor större frihet. Det är alltså sakpolitik som på ett strukturellt plan motarbetar könsmaktsordningen. Vi ser att förtrycket kvinnor möter utgår från mäns makt över kvinnors kroppar och mäns makt över kvinnors arbete, därför är våra reformer svar på dessa. Kampen för fri abort, tillgång till preventivmedel och skydd mot mäns våld handlar ytterst om kvinnors rätt till sina egna kroppar. Kampen för ekonomisk självständighet, kollektiv välfärd, rättvisa löner och socialisering av omsorgsarbetet handlar om kvinnors makt över sitt arbete och ekonomin.

I valrörelsen är vi det starkaste feministiska alternativet och ska vara den självklara feministiska rösten. Genom att lyfta fram konkret feministisk politik kan vi ge svar på de orättvisor som tjejer och kvinnor möter i sin vardag och organisera fler i kampen för feminism.

Valkampanjen 2026

Valkampanjen 2026 "Vi har råd!" riktar in sig på tre områden som alla är viktiga för kvinnor och centrala för att genomföra feministisk politik: arbete, bostad, välfärd. Inom dessa områden har vi en respektive reform som Ung Vänster ska profilera sig inom, som alla är viktiga för kvinnor: sex timmars arbetsdag med bibehållen lön, förbud vinster i välfärden, bygg en miljon billiga hyresrätter.

Arbete

Kvinnor tjänar idag ca 10% mindre än vad män gör, det handlar till stor del om att produktivt arbete, som är mansdominerat, premieras i lönekuvertet och det reproduktiva arbetet, som är kvinnodominerat, undervärderas. Men även branscher för produktivt arbete där allt fler kvinnor tagit sig in kan man se att lönerna i och med det stagnerar, exempelvis inom juridik, det är tydligt att det går att betala mindre för ett arbete desto större andel av de anställda som utgörs av kvinnor. Att kvinnor tvingas arbeta deltid är ytterligare en stor anledning, inom många kvinnodominerade yrken är det svårare att få en heltidstjänst och det är vanligt att kvinnor tvingas gå ner i arbetstid för

att de psykiska och fysiska arbetsförhållandena är för tunga för att klara av. Det finns även ett oförklarlig lönegap (den del av löneskillnaden som inte kan förklaras av faktorer som yrke, ålder, utbildning eller arbetstid) på 4,4%.

Prioriterad reform i valrörelsen: sex timmars arbetsdag med bibehållen lön

Sex timmars arbetsdag med bibehållen lön är en av de viktigaste feministiska reformerna idag, eftersom det skulle kunna omvandla deltidсанställningar till heltidсанställningar och förbättra arbetsmiljön - två områden som är grundläggande problem för kvinnors arbetsliv och ekonomi.

Välfärd

Kvinnor är mer beroende av en fungerande välfärd eftersom det dels framför allt är kvinnor som arbetar i branschen, men också för att det är kvinnor som måste kompensera med obetalt arbete när välfärden inte fungerar. Den nedmontering av välfärden vi ser idag drabbar alltså främst kvinnor, det är kvinnors arbetsvillkor, fritid och ekonomi som får ta smällen när dessa grundläggande samhällsfunktioner inte kan tillgodose de behov de finns till för att möta. Välfärden är utsatt på flera sätt, primärt genom nedskärningar och privatiseringar.

Prioriterad reform i valrörelsen: förbjud vinster och privata aktörer i välfärden

När välfärden konkurrensutsätts blir patienter till kunder och personal till förbkningsvaror. Målet för företagen är att pressa kostnaderna för att kunna ta ut så mycket vinst som möjligt från våra skattepengar, vilket enligt leder till högre arbetsbelastning, färre kollegor, fler visstidsанställningar, sämre arbetsvillkor - samtidigt som kvinnor i allt högre utsträckning behöver ta hand om barn och sjuka familjemedlemmar.

Bostad

Bostad och ekonomi är tätt sammanvävda, därför drabbas kvinnor extra hårt på dagens bostadsmarknad. Idag är det både svårare att inneha ett rimligt boende och marknaden tvingar kvinnor att vara beroende av män. Idag baseras politiken på att man bör äga sitt boende, inte hyra, vilket gör att bostadsmarknaden försvåras för kvinnor att ta sig in på eftersom kvinnor har en sämre enskild ekonomi, det gör att kvinnor ofta blir beroende av sin man. Vid en separation är det mycket vanligare att kvinnor och barn tvingas flytta från det gemensamma boendet eftersom mannen har högre inkomst och kan ta över det gemensamma boendet. Kvinnor är alltså i större behov beroende av en fungerande hyresmarknad, men idag är tillgången till rimliga hyresrätter näst intill obefintlig.

Prioriterad reform i valrörelsen: staten ska bygga en miljon bra och billiga hyresrätter

Staten måste ta ansvar för bostadsbyggandet, idag är det i praktiken endast privata aktörer som styr bostadsmarknaden vilket gör att det byggs för att fastighetsägare ska tjäna så mycket pengar som

möjligt. Vi behöver ett ordentligt byggande av hyresrätter, staten måste ta sitt ansvar för att kvinnors frihet och garantera att alla har någonstans att bo.

Makten över kvinnors kroppar

Makten över kvinnors kroppar handlar om reproduktion, sexualitet, familjebildning, vård och sexualiserat våld. Idag har kvinnor inte full makt över den egna kroppen vilket är ett inskränkande av ens frihet. Därför behöver vi en feministisk politik som angriper könsmaktsordningen på dessa fronter. Nedan är en rad feministiska reformer som Ung Vänster kräver på området.

Slopa tillståndsplikten

2024 införde regeringen Kristersson en tillståndsplikt för skyddade boenden, den innebär bland annat att det numera krävs tillstånd från Inspektionen för vård och omsorg (IVO) för att bedriva skyddat boende. Syftet med lagen sades vara att komma åt oseriösa aktörer som uppkommit i.o.m. vinstdrivande skyddade boenden. Kraven för skyddade boenden är desamma för både privata, vinstdrivande aktörer såväl som ideella kvinnojourer, dessa krav utgår inte ifrån den våldsförståelse som hela fältet är uppbyggt på - utan utgår snarare utifrån exempelvis administrativa krav än kvalitetskrav som kan bemöta och skydda kvinnor från mannens våld. Kvinnojourerna var de som byggde upp de skyddade boendena och är de som drivit och utvecklat fältet, med tillståndsplikten så tvingas boende efter boende hos jourerna att lägga ner och en av våldsutsattas viktigaste insatser försvinner. Än så länge har 32 av de tidigare 48 skyddade boenden som drivits av kvinnojourerna tvingats lägga ner, och fler lär följa.

Förbjud skyddade privata boenden

Privata skyddade boenden är vinstdrivande och tjänar alltså pengar på kvinnors våldsutsatthet och saknar den kompetens som kvinnojourernas verksamhet besitter. Idag är majoriteten av alla skyddade boenden privata (2016 utgjorde de 7%) och försvårar arbetet för de ideella boenden som finns när kommuner upphandlar med privata aktörer istället för jourerna.

Inför feministiskt självförsvar i skolan

Feministiskt självförsvar är ett mentalt, verbalt och fysiskt självförsvar mot det sexualiserade våld som kvinnor möter. Våldet är något som genomsyrar kvinnors vardag och alla kvinnor har rätt till verktyg att försvara sig mot det.

Ge våldsutsatta kvinnor förtur i bostadskön

Kvinnor har svårare att hitta ett eget boende när hon bott med en man. Var fjärde kvinna i åldern 30-49 har känt att de inte kunnat lämna en relation till följd av bostadssituationen. När en kvinna är våldsutsatt är risken alltså stor att hon blir fastlåst hos sin förövare när hon inte har möjlighet att flytta till ett eget boende. Den största orsaken till hemlöshet hos kvinnor är våld.

Obligatorisk utbildning för domstolar och myndigheter i mäns våld mot kvinnor,

Rättsväsendets bristande våldsförståelse gör idag rättsprocessen till en del av våldet, det är vanligt med allt ifrån skuldbeläggande frågor om tjejs klädsel vid sexualbrott till att våldsamma pappor får vårdnad över gemensamma barn.

Inför gratis mensskydd och preventivmedel

Mensskydd och preventivmedel är basal häslövård för tjejer och kvinnor och ska inte påverkas av ens plånbok.

Varje kommun ska ha en ungdomsmottagning

Ungdomsmottagningarna är en av de viktigaste verksamheterna för tjejs sexual- och reproduktiva hälsa. Idag saknas det i flertal kommuner vilket är ett hinder för tjejs kroppsliga autonomi.

Makten över kvinnors kroppar

Makten över kvinnors arbete handlar om ekonomisk frihet. Idag har kvinnor mindre inflytande över ekonomin och sämre ekonomisk ställning än män. Kapitalismen och könsmaktsordningen samverkar och leder till att kvinnor är mer utsatta på arbetsmarknaden. Därför behöver vi en feministisk politik som ökar kvinnors ekonomiska makt och förbättrar arbetsvillkoren. Nedan är en rad feministiska reformer som Ung Vänster kräver på området.

Lagstadgad rätt till heltid

Var fjärde kvinna i Sverige arbetar deltid, många gånger är det på grund av att kvinnodominerade yrken inte erbjuder heltid. Om vi skulle säkerställa rätten till heltid skulle kvinnor löner i snitt öka med 5.000 kr i månaden.

Höj lönerna i offentlig sektor

Den offentliga sektorn är den största arbetsgivaren för kvinnor, och är alltså ansvarig för att kvinnor är strukturellt underbetalda. Valfärdspersonal och andra anställda inom offentlig verksamhet behöver ett rejält löneyft för att närma oss jämställda löner.

Slopa karensdagen

Kvinnor är överrepresenterade i yrken där det är omöjligt att arbeta hemifrån vid sjukdom. Karensdagen är att straffa sjuka som gör att många inte har råd att vara hemma en dag från jobbet trots att man inte är frisk.

Anställ mer personal inom sjuk- och hälsovården samt inom omsorgsarbeten

Välfärden är underbemannad, sjukskrivningar och förtidspension är en epidemi bland vårdpersonal till följd av det. Vi måste investera i välfärden och anställa mer personal.

Individualiserad föräldraförsäkring

50 år efter att pappadagarna infördes är pappor fortfarande långt ifrån att ta ut hälften av föräldraförsäkringen. Efter ett par skaffat barn börjar kvinnors ekonomi dala, till stor del för att mammor tar ut den största delen av föräldraledigheten. Att ta ansvar för gemensamma barn är båda föräldrarnas ansvar.